

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 01.03.2004
KOM(2004) 137 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL RÅDET, EUROPA-PARLAMENTET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG
OG REGIONSUDVALGET**

**RESULTATTAVLE FOR GENNEMFØRELSEN AF DEN SOCIAL- OG
ARBEJDSMARKEDSPOLITISKE DAGSORDEN**

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	3
2.	Den økonomiske, beskæftigelsesmæssige og social- og arbejdsmarkedspolitiske situation	3
3.	Gennemførelsen af den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden	5
3.1.	Flere og bedre job.....	6
3.2.	Foregribelse og udnyttelse af ændringer	10
3.3.	Fremme af social integration og bekæmpelse af forskelsbehandling	15
3.4.	Modernisering af den sociale beskyttelse	18
3.5.	Fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder	21
3.6.	Styrkelse af det sociale aspekt af udvidelsen og EU's forbindelser udadtil	22
4.	Vigtigste initiativer for 2004	23

1. INDLEDNING

Den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden udgør EU's køreplan for modernisering og forbedring af den europæiske sociale model. Formålet med den er at tage de fælles udfordringer op, som EU står over for, og samtidig sikre, at de nye muligheder kan udnyttes fuldt ud. En gennemførelse af målet fra Lissabon – som er blevet finpudset på Det Europæiske Råds følgende møder – ved at skabe et dynamisk og gensidigt styrkende samspil mellem den økonomiske politik, beskæftigelses-, social- og arbejdsmarkedspolitikken udgør kernen i denne dagsorden. Som planlagt fremlagde Kommissionen i 2003 en midtvejsevaluering af den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden¹ med henblik på fastlæggelse af de nye politiske foranstaltninger, der er nødvendige for at afrunde dagsordenen, med særlig henvisning til år 2004 og 2005, og for at sikre en fortsat dynamisk og fleksibel gennemførelse af dagsordenen.

Med fremlæggelsen hvert år af en resultattavle efterkommer man Europa-Parlamentets og Rådets opfordring til at overvåge resultaterne af denne dagsorden og kontrollere de forskellige aktørers engagement og bidrag, når det gælder gennemførelsen af denne dagsorden.

Dette er den fjerde måltavle, som fremlægges af Kommissionen for at aflægge beretning om gennemførelsen af den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden². I denne udgave er hovedvægten først og fremmest lagt på de vigtigste resultater fra år 2003³.

Målet er ikke at give en rangfølge over medlemsstaternes resultater, men er snarere at overvåge, hvorledes dagsordenen gennemføres i form af politiske foranstaltninger og konkrete handlinger. Måltavlen er et supplement til den årlige sammenfattende rapport til Det Europæiske Råds forårsmøde om de aktioner, som indgår i den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden.

Referencegrundlaget, som anvendes til at måle fremskridtene, er Kommissionens meddelelse fra juni 2000 og de politiske retningslinjer, der blev vedtaget på Det Europæiske Råds møde i Nice i december 2000. For overskuelighedens skyld omfatter resultattavlen de seks overskrifter i den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden, der er vedlagt formandskabets konklusioner fra Nice som bilag.

2. DEN ØKONOMISKE, BESKÆFTIGELSESMÆSSIGE OG SOCIAL- OG ARBEJDSMARKEDSPOLITISKE SITUATION

Den økonomiske situation

I første halvdel af 2003 var den europæiske økonomi fortsat svag. Det er tredje år i træk, at den økonomiske vækst fortsat ikke har kunnet udnytte de foreliggende muligheder, således at det tidsrum, som den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden dækker, til dato hovedsagelig har været kendetegnet ved et vedvarende fald i væksten. I år 2003 forventes den gennemsnitlige vækst i BNP at blive 0,8 % mod 1,1 % i 2002 og 1,7 % i 2001. De

¹ KOM(2003)312 af 2.6.2003.

² KOM(2000)379 af 28.6.2000; Europa-Parlamentets beslutning A5-291/2000 af 25.10.2000; Det Europæiske Råds møde i Nice: konklusioner.

³ Selv om der i hele dokumentet henvises til sammenhængen mellem det arbejde, der er udført i de seneste år, og kommende initiativer for at kunne give et så klart overblik som muligt i en sådan sammenhængende rapport.

økonomiske prognoser for efteråret⁴ forudser, at den gennemsnitlige vækst i BNP for EU vil stige til 2 % i 2004.

Inflationen forventes at blive 2,1 % i euro-området i 2003 og at ligge på 2 % i 2004. Samtidig er de offentlige finanser fortsat under pres med et gennemsnitligt generelt underskud på 2,8 % i 2003, hvilket indebærer en yderligere stigning i forhold til situationen i 2000, hvor man næsten havde ligevægt på budgetterne.

I de tiltrædende lande forventes en gennemsnitlig vækst i BNP på 3,1 % i 2003 og 3,8 % i 2004. Inflationen forventes at stige fra 2,4 % i 2003 til et gennemsnit på ca. 3,5 % i 2004. Det offentlige underskud forventes at nå op på 5 % af BNP.

Beskæftigelsessituationen

Fordelene ved de strukturreformer, som er blevet gennemført fra anden halvdel af 90'erne, viste sig i det forløbne tidsrum, der var præget af en træg økonomisk vækst. I sammenligning med begyndelsen af 1990'erne var beskæftigelsessituationen bedre end de dårlige økonomiske resultater kunne lade formode. Men det fortsatte fald i væksten og den mangelfulde gennemførelse af arbejdsmarkedsreformer forventes at have øget arbejdsløsheden til 8 % i 2003 fra 7,7 % i 2002 og har begrænset væksten i beskæftigelsen. I 2004 er der risiko for fortsat stagnation i beskæftigelsen og eventuelt en højere arbejdsløshed, medmindre der gennemføres yderligere arbejdsmarkedsreformer.

EU vil derfor ikke nå det midtvejsmål, man havde fastsat i Stockholm for 2005⁵. Med en stilstand i væksten i beskæftigelsen i 2003, hvor beskæftigelsesfrekvensen lå på 64,3 % er målet for 2005 om en beskæftigelsesfrekvens på 67 % nu uopnåeligt. Den svage vækst i beskæftigelsen i tidsrummet 2002-2004 har gjort det næsten umuligt at nå målet om fuld beskæftigelse i 2010. Medmindre medlemsstaterne intensiverer deres indsats for at gennemføre reformer, ser det i stigende grad ud til, at beskæftigelsesmålene for 2010 ikke vil blive nået.

Den positive side er, at midtvejsmålet for 2005 fra Stockholm, der er defineret som en beskæftigelsesfrekvens på 57 % for kvinder, fortsat ligger inden for rækkevidde, hvilket understreger effektiviteten i de strukturreformer, der skal øge kvinders andel på arbejdsmarkedet. For at nå målet for 2010 kan EU ikke kun bygge på den økonomiske vækst; tempoet i reformerne må også fastholdes, især skal deltidsarbejde og fleksible arbejdstider fremmes ligesom muligheden for børnepasning til rimelige priser skal forbedres. I 2003 udgjorde kvinders beskæftigelsesfrekvens 55,6 %.

Selv om beskæftigelsesfrekvensen for ældre arbejdstagere steg kraftigt til mere end 40 % i 2002, er målet på 50 % i 2010 fortsat meget langt væk. Fremskridt i retning af målet om fuld beskæftigelse vil i høj grad afhænge af, at ældre arbejdstagere forbliver længere på arbejdsmarkedet.

I de tiltrædende lande forventer man ikke ændringer i jobsituationen (netto) i 2003, mens jobskabelsestallene forventes at stige med 0,6 % i 2004. Samtidig forventes arbejdsløsheden fortsat at ligge på et højt niveau og nå 14,3 % i 2003.

⁴ Europa-Kommissionen (2003): Den europæiske økonomi – 5. Luxembourg: Kontoret for De Europæiske Fællesskabers Officielle Publikationer.

⁵ Jf. yderligere detaljer, herunder også situationen for de enkelte lande, i den fælles beskæftigelsesrapport 2003/2004.

Den social- og arbejdsmarkedspolitiske situation

De seneste foreliggende data over indkomster viser, at ca. 15 % af befolkningen i EU eller ca. 55 mio. personer havde en risiko for fattigdom i 2001, og de levede således under en tærskel på 60 % af den nationale medianækvivalentindkomst⁶. Mere end halvdelen af disse personer eller 9 % af befolkningen i EU har en permanent risiko for fattigdom (f.eks. havde disse personer en risiko for fattigdom i mindst 2 ud af de seneste 3 år).

I EU er forskellene mellem landene ret store. Risikoen for fattigdom var f.eks. 10 % i Sverige, men nåede op på 21 % i Irland. Nogle grupper er markant mere udsat for risiko for fattigdom end andre. Husstandens situation spiller en vigtig rolle i den forbindelse, da en persons økonomiske velfærd afhænger af de samlede ressourcer, som alle medlemmerne af husstanden bidrager med. Ud fra husstandens type er risikoen for fattigdom størst i husstande med enlige forældre (35 % i EU-gennemsnit). Også de personer, der bor i store husstande med tre eller flere afhængige børn, er særlig udsat for risiko for fattigdom (27 % i EU-gennemsnit).

Manglende beskæftigelse på husstandsniveau er en afgørende risikofaktor med hensyn til fattigdom. I EU som helhed boede 9,6 % af alle mellem 18 og 59 i husstande uden arbejde i 2003, således at det er mere sandsynligt, at kvinder bor i en husstand uden arbejde end mænd. Andelen af børn, som bor i husstande uden arbejde, udgør 9,8 % som EU-gennemsnit.

Man bør være særlig opmærksom på børns situation, da de synes at have et højere fattigdomsniveau end voksne. De materielle mangler for de 19 % af børnene, som lever med risikoen for fattigdom i 2001, kan få en afgørende betydning for deres fremtidige udviklingsmuligheder.

Også kvinder har generelt en større risiko for fattigdom (16 % for kvinder i modsætning til 13 % for mænd, personer over 16 år).

Endelig bekræfter dataene, at beskæftigelse alene ikke nødvendigvis er tilstrækkeligt til at undgå fattigdom. Ca. 7 % af de beskæftigede lever med en risiko for fattigdom. Men den betydning, beskæftigelsen kan spille for at mindske fattigdommen, er også tydelig, i betragtning af at 38 % af de arbejdsløse og 25 % af de inaktive lever i fattigdom.

3. GENNEMFØRELSEN AF DEN SOCIAL- OG ARBEJDSMARKEDSPOLITISKE DAGSORDEN

Det vigtigste mål for den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden har ændret sig fra igangsætning af nye foranstaltninger til overvågning af gennemførelsen af initiativer. De fleste af de nye bebudede politikorienterede foranstaltninger er blevet fremlagt. Ikke desto mindre er en række nye foranstaltninger inden for vigtige områder blevet udsat til 2004 for at give mulighed for en mere dybtgående analyse og evaluering af eventuelle scenarier. Dette gælder for revisionen af det europæiske samarbejdsudvalg og meddelelsen om det fremtidige samarbejde inden for området sundhedspleje og ældrepleje. Det spiller også en rolle, at det ikke er lykkedes for Rådet at nå til enighed om udkastet til et direktiv om arbejde formidlet af vikarbureauer, hvilket indebærer hindringer for de fremskridt, der er nødvendige for at finde en ny balance mellem fleksibilitet og sikkerhed.

⁶ De nationale forskelle i pengeværdien for de nationale tærskler for risiko for fattigdom understreger de forskellige niveauer for økonomisk velfærd i landene. Mens værdien af tærsklen for "risiko for fattigdom" for en enlig voksen i KKS udgør 15 000 i Luxembourg, udgør denne værdi kun 5 000 i Portugal.

3.1. Flere og bedre job

Et absolut topprioriteret emne i den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden er indsatsen for at nå målet om fuld beskæftigelse, der i strategien fra Lissabon er defineret som en stigning i beskæftigelsesfrekvensen til så nær 70 % som muligt i 2010 og en stigning til mere end 60 % af kvinder i arbejde i 2010, ligesom dagsordenen er blevet udbygget med yderligere mål på Det Europæiske Råds følgende møder.

Som omtalt i ovenstående er beskæftigelsesmålet for 2005 blevet uopnåeligt. Der er risiko for, at målet for 2010 heller ikke vil blive nået, især som følge af de utilstrækkelige fremskridt, der er gjort for at fastholde ældre arbejdstagere i arbejde.

Udgangspunktet for en stigning i den aktive beskæftigelse er, at specifikke kategorier ansøres til at forblive i job eller få adgang til arbejdsmarkedet. Dette indebærer især, at der udarbejdes politikker, der kan forene familieliv og arbejdsliv, at man øger ældre arbejdstageres beskæftigelse og udskyder deres tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet ved hjælp af aktiv aldring. Kommissionen fulgte sin meddelelse fra januar 2002 op med et arbejdsdokument, som uddybede dette spørgsmål, og som førte til brugbare konklusioner i Rådet⁷ ved udgangen af 2003.

En styrkelse og videreførelse af den koordinerede beskæftigelsesstrategi

I 2003 blev strømliningen af den årlige koordinering af den økonomiske politik og beskæftigelsespolitikken omsat til praksis med en tidsmæssig synkronisering af de overordnede retningslinjer for den økonomiske politik og retningslinjerne for beskæftigelsen og ved at fremhæve en effektiv gennemførelse heraf.

Erfaringerne fra de første fem år af beskæftigelsesstrategien er blevet indgående evalueret. I analysen understregede man behovet for kontinuitet, og man fremhævede især behovet for at afhjælpe arbejdsmarkedernes fortsatte strukturelle mangler og inddrage de nye udfordringer, som et udvidet EU står over for, med fokus på en bedre gennemførelse og styring.

Den nye strategi i meddelelsen fra begyndelsen af 2003⁸ om den fremtidige europæiske beskæftigelsesstrategi, som er fastlagt i retningslinjerne for beskæftigelsen, bygger på tre overordnede mål: fuld beskæftigelse, en forbedret kvalitet og produktivitet på arbejdspladsen samt en styrkelse af den sociale samhørighed og integration. Disse tværgående mål understøttes af ti specifikke retningslinjer og en skærpelse af bestemmelserne om styring. Som opfølgning af de nye retningslinjer for beskæftigelsen har medlemsstaterne fremlagt nationale handlingsplaner i efteråret 2003, som er blevet vurderet i den fælles beskæftigelsesrapport 2003/2004, som fremlægges på Det Europæiske Råds forårsmøde i 2004.

Dette politiske tiltag bør i princippet dække tidsrummet 2003-2006 ligesom de nuværende overordnede retningslinjer for den økonomiske politik⁹ og således give mere tid til gennemførelsen lokalt. Der udsendes henstillinger til medlemsstaterne, hvor man specifikt peger på de vigtigste politiske spørgsmål, som medlemsstaterne bør koncentrere sig om i umiddelbar fremtid.

⁷ EUT C 260 af 29.10.2003, s. 3.

⁸ KOM(2003) 6 af 14.1.2003.

⁹ EUT L 195 af 1.8.2003, s. 1.

Det Europæiske Råds møde i Bruxelles i marts 2003 opfordrede Kommissionen til at oprette en europæisk taskforce for beskæftigelse under ledelse af Wim Kok, der skal gennemføre en uafhængig dybtgående undersøgelse af vigtige strategiske udfordringer på beskæftigelsesområdet og pege på praktiske reformforanstaltninger, som har en direkte og umiddelbar virkning på medlemsstaternes evne til at gennemføre den reviderede europæiske beskæftigelsesstrategi. Taskforcen under Wim Kok fremlagde sin rapport i slutningen af november 2003¹⁰. I overensstemmelse med konklusionerne fra Det Europæiske Råd fremlagde taskforcen sin rapport for Kommissionen inden udarbejdelsen af den fælles beskæftigelsesrapport fra Kommissionen og Rådet, som fremlægges på Det Europæiske Råds møde i 2004.

Hvis det skal lykkes at skabe større beskæftigelse, afhænger det af følgende fire vigtige krav: øget tilpasningsevne, inddragelse af flere på arbejdsmarkedet, flere og mere effektive investeringer i menneskelig kapital og sikkerhed for en effektiv gennemførelse af reformer ved hjælp af en bedre styring.

De vigtigste foranstaltninger:

- retningslinjer for medlemsstaternes beskæftigelsespolitik for 2003¹¹
- Rådets henstilling om gennemførelsen af medlemsstaternes beskæftigelsespolitik¹²
- udkast til fælles beskæftigelsesrapport¹³
- rapport fra taskforcen for beskæftigelse under ledelse af Wim Kok: "Jobs, Jobs, Jobs. Creating more employment in Europe"¹⁴.

Kvalitet på arbejdspladsen

På Det Europæiske Råds møde i Lissabon blev der indført en dobbelt målsætning om flere og bedre job med særlig vægt på den stærke indbyrdes afhængighed mellem kvantitet og kvalitet. På Det Europæiske Råds møde i Bruxelles i marts 2003 fastholdt man, at foranstaltningerne til forbedring af kvaliteten på arbejdspladserne skulle revideres ved udgangen af 2003. Kommissionen vedtog en meddelelse i november, hvor den aflægger beretning om de seneste fremskridt.

Det er vigtigt med kvalitetsforbedringer på de europæiske arbejdsmarkeder for yderligere at mindske de forskellige skævheder i forbindelse med alder, køn og kvalifikationer, som fortsat er en af de vigtigste hindringer for bedre beskæftigelsesresultater i EU, og for at afhjælpe regionale skævheder i beskæftigelsen. Skal Europa nå sit mål om fuld beskæftigelse og øge produktionsniveauet, er det nødvendigt at anspore til større dynamik på arbejdsmarkedet. I retningslinjerne for beskæftigelsen gives der en klar vejledning for indsatsen for at nå dette mål.

De vigtigste foranstaltninger:

- en gennemgang af den seneste udvikling i forbedringen af kvaliteten i arbejdet¹⁵.

¹⁰ "Jobs, Jobs, Jobs. Creating more employment in Europe". Rapport fra taskforcen for beskæftigelse under ledelse af Wim Kok.

¹¹ EUT L 197 af 5.8.2003, s. 13.

¹² EUT L 197 af 5.8.2003, s. 22.

¹³ KOM(2004) 24 af 21.1.2004.

¹⁴ http://esnet.cec/comm/employment_social/employment_strategy/pdf/etf_en.pdf

¹⁵ KOM(2003) 728 af 26.11.2003.

ESF's rolle

Strukturfondene bidrager til at styrke konvergens og samhørighed. Den Europæiske Socialfond støtter beskæftigelsespolitikken med finansielle EU-midler. Kommissionen vedtog i begyndelsen af 2003 den anden situationsrapport om økonomisk og social samhørighed med et omfattende overblik over den aktuelle situation¹⁶. Der er planlagt en midtvejsrevision af ESF i forbindelse med revisionen af strukturfondene i 2004.

Med hensyn til Equal, Fællesskabets initiativ til bekæmpelse af alle former for forskelsbehandling og uligheder i forbindelse med arbejdsmarkedet, har Kommissionen fremlagt en revideret retningslinje. Principperne i Equal fastholdes, men i revisionen forenkles den administrative gennemførelse for at styrke effektiviteten, især i et udvidet EU.

De vigtigste foranstaltninger:

– meddelelse om retningslinjer for anden runde af EF-initiativet Equal¹⁷

Uddannelse og livslang læring

Indsatsen for at øge deltagelsen i uddannelse og faglig uddannelse bør videreføres, og der bør hurtigst muligt udarbejdes og gennemføres sammenhængende og omfattende nationale strategier for livslang læring¹⁸. Med hensyn til erhvervsfaglig uddannelse i virksomheder bør der gøres en særlig indsats for at øge andelen af deltagende kvinder, da ligestilling er et prioriteret område i politikken for livslang læring. Man bør også planlægge særlige foranstaltninger for at tilskynde dårligt stillede grupper, herunder handicappede, til deltagelse¹⁹.

Alder, køn og uddannelsesniveau er fortsat vigtige parametre for deltagelse i uddannelse. Der er også klare tegn på, at arbejdsmarkedsparterne spiller en afgørende rolle i denne forbindelse. Inddragelse af uddannelse i kollektive aftaler mindsker f.eks. forskelle mellem store og små og mellemstore virksomheder, når det gælder deltagelse i uddannelsesaktiviteter²⁰.

I samarbejde med OECD og Verdensbanken og gennem agenturerne Cedefop (Det Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse) og Det Europæiske Erhvervsuddannelsesinstitut (EFT) har Kommissionen bestilt en undersøgelse af politikker for karrierevejledning i alle de europæiske lande. Landerapporterne viste, at regeringerne betragter karrierevejledningen som et vigtigt bidrag til de offentlige politiske mål om livslang læring, social integration og social lighed²¹.

Generelt er der for store forskelle i Europa, når det gælder kvaliteten af og efterspørgslen efter erhvervsfaglig uddannelse. Det er nødvendigt med en markant indsats både på nationalt og europæisk niveau for at forbedre den erhvervsfaglige uddannelses status. Undervisningsministrene har fastlagt referenceværdier inden for fem vigtige nøgleområder for at gøre en sammenligning mellem medlemsstaterne og resten af verden nemmere og for at kunne overvåge fremskridtene. Herunder hører, at man sikrer en deltagelsesandel i

¹⁶ KOM(2003) 34 af 30.1.2003; udtalelse fra EØSU 2003/929 af 16.7.2003; udtalelse fra Regionsudvalget 2003/391 af 2.7.2003; beslutning fra Europa-Parlamentet 2003/267 af 2.9.2003.

¹⁷ KOM(2003) 840 af 30.12.2003.

¹⁸ KOM(2003) 685 af 11.11.2003.

¹⁹ Rådets resolution af 5. maj 2003 og EUT C 134 af 7.6.2003, s. 6.

²⁰ Jf. Rapport om Beskæftigelsen i Europa 2003, offentliggjort af Europa-Kommissionen.

²¹ Jf. retningslinjer for politikkerne i videnssamfundet: udviklingstendenser, udfordringer og løsninger i Europa (Guidance Policies in the Knowledge Society: Trends, Challenges and Responses) (CEDEFOP 2004).

uddannelsen på 12,5 % af den voksne befolkning i den erhvervsaktive alder i 2010²², samtidig med, at 85 % af de 22-årige har afsluttet en gymnasial uddannelse.

De vigtigste foranstaltninger:

- gennemførelse af arbejdsprogrammet for uddannelse 2010 og processen fra København om et styrket samarbejde om erhvervsuddannelse²³

Informationssamfundets beskæftigelsesmæssige og sociale dimension

Spørgsmålet om uddannelse er af afgørende betydning i indsatsen for at få en videnskaberet økonomi. I 2003 har man lagt særlig vægt på en beskrivelse af samspillet mellem social og human kapital i vidensamfundet²⁴. I en resolution²⁵ understregede Rådet den strategiske betydning af at investere i udvikling af social og human kapital med fokus på læring, arbejde, social sammenhæng og kønsaspekt.

Mobilitet

Gennemførelsen af handlingsplanen for kvalifikationer og mobilitet var et vigtigt emne i 2003. De udarbejdede foranstaltninger skulle mindske hindringer for erhvervs-mæssig mobilitet, forebygge ringe geografisk mobilitet, opsplittning af informationer om mobilitet og manglende gennemsigtighed vedrørende jobmuligheder. Som opfølgning af meddelelsen fra slutningen af 2002²⁶ om fri bevægelighed for arbejdstagere, hvor der gives informationer og retningslinjer om de vigtigste juridiske aspekter i forbindelse med arbejdstagernes fri bevægelighed, har Kommissionen fortsat informeret borgerne og overvåget medlemsstaternes bestemmelser og anvendelsen heraf på nærmeste hold. For at hjælpe borgere med at finde job i en anden medlemsstat og for at hjælpe arbejdsgiverne med ansættelse af medarbejdere har Kommissionen fået gennemført det reviderede Eures-netværk med vedtagelsen af Eures-chartret og –retningslinjerne. Denne proces er endvidere blevet fremmet med lanceringen af nye webportaler for job og læringsmobilitet, hvor man ikke kun offentliggør ledige job, men også giver oplysninger om levevilkår og arbejdsforhold, muligheder for undervisning samt vilkår på arbejdsmarkedet i alle medlemsstater. Kommissionen vedtog også forslaget til beslutning om Europass²⁷, der indebærer en rationalisering af instrumenter og netværk til sikring af gennemsigtighed i eksamens- og afgangsbekræftelser, og dette forslag forventes at blive vedtaget af Europa-Parlamentet og Rådet i slutningen af 2004. Europasset vil blive støttet af et informationssystem, der er integreret i webportalerne for job- og læringsmobilitet.

Rådet nåede frem til en fælles holdning i december 2003 om EU-borgernes og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område efter førstebehandlingen i Europa-Parlamentet tidligere på året, hvorefter den var til andenbehandling i Europa-Parlamentet.

Endelig skal der henvises specielt til anden fase af høringen af arbejdsmarkedsparterne, som blev indledt med henblik på foranstaltninger til forbedring af muligheden for overførsel af erhvervstilknnyttede pensionsrettigheder.

²² Den nuværende andel udgør 8,5 %.

²³ Jf. Rådets og Kommissionens udkast til fælles midtvejsrapport - KOM(2003) 685 af 11.11.2003.

²⁴ SEK(2003) 652 af 28.5.2003.

²⁵ EUT C 175 af 24.7.2003, s. 3.

²⁶ KOM(2002) 694 af 11.12.2002.

²⁷ KOM(2003) 796 af 17.12.2003.

De vigtigste foranstaltninger:

- Kommissionens beslutning om Eures²⁸ og vedtagelse af Eures-charteret²⁹
- nye webportaler for at hjælpe borgerne med at finde job og uddannelsesmuligheder i andre EU-medlemsstater³⁰
- lancering af anden fase af høringen af arbejdsmarkedsparterne om muligheden for overførsel af erhvervstilknyttede pensionsrettigheder³¹.

Indvandringspolitik og beskæftigelse

Man har lagt særlig vægt på udarbejdelsen af en indvandringspolitik med forbindelse til området beskæftigelse og social integration. Kommissionen startede debatten med en meddelelse i midten af 2003 som opfølgning af en udvidet konsekvensanalyse med en evaluering af de forskellige muligheder. På grundlag af en analyse af de økonomiske og demografiske udfordringer er der i meddelelsen fastsat en række retningslinjer og prioriterede strategiske områder for den kommende tid. Som et afgørende punkt fastslås i meddelelsen, at indvandring af arbejdskraft til EU vil blive stadig mere nødvendig, men man advarer om, at indvandrere ikke vil være i stand til at udnytte deres muligheder eller bidrage fuldt ud til den økonomiske udvikling, hvis ikke der udarbejdes en effektiv politik til at få disse indvandrere integreret fuldt ud på arbejdsmarkedet og ligeledes socialt, kulturelt og som borgere.

De vigtigste foranstaltninger:

- Kommissionens meddelelse om indvandring, integration og beskæftigelse³²

3.2. Foregribelse og styring af ændringer

I de politiske retningslinjer fra Det Europæiske Råds møde i Nice om den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden kræver man nye fælles løsninger, som tager hensyn til lønmodtagernes forventning om en styring af de dybtgående forandringer i økonomien og på arbejdsmarkedet. Man fastslog, at den sociale dialog og medbestemmelse er de vigtigste instrumenter for at skabe forudsætning for, at lønmodtagerne kan medvirke i forandringsprocessen.

I den forbindelse er det af afgørende betydning, at arbejdsmarkedsparternes flerårige program, som blev vedtaget ultimo 2002, gennemføres.

Øget inddragelse af arbejdstagerne i styringen af ændringer

Som svar på den høring, Kommissionen indledte, har arbejdsmarkedsparterne fastlagt foreløbige retningslinjer for en styring af de sociale følger af omstruktureringen, herunder en effektiv inddragelse af arbejdstagerne i styringen af ændringerne, hvilket udgør et nyttigt grundlag for det kommende arbejde vedrørende dette spørgsmål.

Efter det endelige gennembrud i 2001 om statuten for det europæiske andelsselskab og inddragelse af arbejdstagerne i sådanne virksomheder er forhandlingerne om en forordning om statuten for et europæisk andelsselskab nu blevet afsluttet med et godt resultat sammen

²⁸ EUT L 5 af 10.1.2003, s. 16.

²⁹ EUT C 106 af 3.5.2003, s. 3.

³⁰ <http://europa.eu.int/eures/index.jsp>: (URL for den nye portal) og <http://europa.eu.int/ploteus> samt www.ploteus.net

³¹ SEK(2003) 916 af 12.9.2003.

³² KOM(2003) 336 af 3.6.2003.

med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om supplerende bestemmelser til forordningen, for så vidt angår inddragelse af arbejdstagerne.

De vigtigste foranstaltninger:

- arbejdsmarkedsparternes retningslinier for en tackling af ændringer og de sociale konsekvenser heraf
- vedtagelse af Rådets forordning om statut for det europæiske andelsselskab³³
- vedtagelse af Rådets direktiv om supplerende bestemmelser til statuten for det europæiske andelsselskab for så vidt angår medarbejderindflydelse³⁴

Sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen

I 2002 foreslog Kommissionen en ny fællesskabsstrategi for sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen, der skulle dække tidsrummet indtil 2006. Strategien bygger på erkendelsen af, at et lavt niveau i arbejdsmiljøpolitikken medfører markant store økonomiske omkostninger³⁵. For at understrege det forebyggende princip i denne strategi vedtog Kommissionen en henstilling om den europæiske liste over erhvervs sygdomme³⁶.

Udvalget af arbejdstilsynschefer (SLIC) vedtog en resolution om deres rolle i den nye strategi for sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen. SLIC-udvalget indvilligede i at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal foreslå en række reviderede principper for arbejdstilsynet i hele EU. SLIC understregede også, at man ud over de kvantitative tilsynsmål også kan fastlægge kvalitative mål i form af fælles initiativer vedrørende håndhævelse. Sådanne kvalitative mål kan bidrage til gennemførelsen af de vigtigste mål for en sammenhængende og ensartet håndhævelse.

For at styrke samarbejdet mellem arbejdstilsynene besluttede SLIC at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal forberede et enkelt, fast netværk til udveksling af informationer, især vedrørende indholdet i de forskellige uddannelseskraev med hensyn til udførelse af opgaver, som kræver særlige kvalifikationer, håndhævelse over for virksomheder, som overtræder bestemmelser, gensidig støtte vedrørende straffeloven, håndtering af nye, mere omfattende og mere komplekse arbejdsmiljøproblemer samt udveksling af tilsynsførende.

I 2003 gjorde Europa-Parlamentet og Rådet store fremskridt. Direktivet om støj blev vedtaget tidligt på året. Europa-Parlamentet og Rådet vedtog et direktiv om ændring af direktivet fra 1983 om beskyttelse af arbejdstagere mod farerne ved under arbejdet at være udsat for asbest. Man nåede frem til en fælles holdning om Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om minimumsforskrifter i forbindelse med arbejdstagernes udsættelse for risici på grund af elektromagnetiske felter og bølger.

Som reaktion på den nye arbejdsmiljøstrategi blev arbejdet med kræftfremkaldende stoffer også fremskyndet. Kommissionen fremlagde i marts et ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af arbejdstagerne mod risici for under arbejdet at være udsat for kræftfremkaldende stoffer eller mutagener, og Europa-Parlamentet vedtog under førstebehandlingen i september en udtalelse herom.

³³ EUT L 207 af 18.8.2003, s. 1.

³⁴ EUT L 207 af 18.8.2003, s. 25.

³⁵ Jf. KOM(2002) 89; endvidere er spørgsmålet om "omkostningerne ved en manglende social- og arbejdsmarkedspolitik" dokumenteret af Det Europæiske Arbejdsmiljøagentur - jf. <http://agency.osha.eu.int>.

³⁶ EUT L 238 af 25.9.2003, s. 28.

Der var også enighed i Rådet om en henstilling om anvendelse af lovgivningen om sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen på selvstændige. Rådet vedtog en afgørelse om nedsættelse af et rådgivende udvalg for sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen.

For at fremme anvendelsen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/92/EF om eksplosiv atmosfære fremlagde Kommissionen en vejledning for god praksis.

De vigtigste foranstaltninger:

- resolution fra udvalget af arbejdstilsynschefer om den nye fællesskabsstrategi for sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen³⁷
- Europa-Parlamentet og Rådet vedtog direktiv om støj (fysiske agenser)³⁸
- Europa-Parlamentet og Rådet vedtog direktiv om ændring af Rådets direktiv 83/477/EØF om beskyttelse af arbejdstagere mod farerne ved under arbejdet at være udsat for asbest³⁹
- fælles holdning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om minimumsforskrifter for sikkerhed og sundhed i forbindelse med arbejdstagernes eksponering for risici på grund af fysiske agenser - elektromagnetiske felter og bølger⁴⁰
- ændret forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om beskyttelse af arbejdstagerne mod risici for under arbejdet at være udsat for kræftfremkaldende stoffer eller mutagener⁴¹
- Rådets henstilling om forbedring af beskyttelsen af selvstændiges sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen⁴²
- Rådets afgørelse om nedsættelse af et rådgivende udvalg for sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen⁴³
- fremlægning af vejledning for god praksis med henblik på gennemførelsen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/92/EF om minimumsforskrifter vedrørende forbedring af sikkerhed og sundhedsbeskyttelse for arbejdstagere, der kan blive udsat for farer hidrørende fra eksplosiv atmosfære⁴⁴.

Arbejds miljø og arbejdsrelationer

Rådet vedtog i marts forslaget om et socialt trepartstopmøde om vækst og beskæftigelse. Topmødet, der skal afholdes hvert år umiddelbart inden Det Europæiske Råds forårsmøde, skal sikre, at der i fuld udstrækning tages hensyn til arbejdsmarkedsparternes initiativer i forbindelse med processen for fastlæggelse af politikker på europæisk niveau, og skal medvirke til overvågning af de bidrag, arbejdsmarkedsparterne fremlægger med henblik på en effektiv gennemførelse af strategien fra Lissabon.

Et ekstraordinært socialt topmøde blev afholdt den 11. december 2003 umiddelbart inden Det Europæiske Råds møde, hvor man især fokuserede på rapporten fra taskforcen for beskæftigelse, som blev fremlagt af Wim Kok.

Gennemførelsen af det fælles arbejdsprogram for den uafhængige sociale dialog, som dækker tidsrummet 2003-2005, og som arbejdsmarkedsparterne tilsluttede sig ved udgangen af 2002, bidrager afgørende til den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden.

³⁷ Vedtaget på det 43. plenarmøde i Billund, Danmark.

³⁸ EUT L 42 af 15.2.2003, s. 38.

³⁹ EUT L 97 af 15.4.2003, s. 48.

⁴⁰ På grundlag af KOM(2003) 127 af 20.3.2003.

⁴¹ KOM(2003) 127 af 20.3.2003; Europa-Parlamentets beslutning A5/2003/255 af 2.9.2003.

⁴² EUT L 53 af 28.2.2003, s. 45, til opfølgning af KOM(2002) 166 af 3.4.2002.

⁴³ EUT C 218 af 13.9.2003, s. 1.

⁴⁴ KOM(2003) 515 af 25.8.2003.

I forbindelse med dette fælles arbejdsprogram har arbejdsmarkedsparterne startet arbejdet med en række spørgsmål, herunder en årlig rapport om arbejdsmarkedsparternes initiativer i medlemsstaterne med henblik på gennemførelse af retningslinjerne for beskæftigelsen, en årlig rapport om gennemførelsen af arbejdsmarkedsparternes ramme for aktioner vedrørende livslang udvikling af kompetencer og kvalifikationer gennem livslang uddannelse, forhandlinger med henblik på udarbejdelse af en ramme for aktioner om ligestilling, forhandling med henblik på indgåelse af en frivillig rammeaftale om stress på arbejdspladsen og retningslinjer for tackling af de sociale følger af ændringer samt afholdelse af nationale seminarer for at fremme udviklingen af en social- og arbejdsmarkedspolitisk dialog i de tiltrædende lande.

Arbejdsmarkedsparterne afsluttede også anden høringsfase med hensyn til behandling af arbejdstageres personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i ansættelsesforhold. Også andet trin af høringen om foranstaltninger til forbedring af muligheden for overførsel af erhvervstilknyttede pensionsrettigheder blev afsluttet. I forbindelse med det europæiske handicapår vedtog arbejdsmarkedsparterne en erklæring om fremme af ligestilling og adgang til beskæftigelse for handicappede.

På sektorniveau kunne man fastslå følgende resultater: en adfærdskodeks om virksomhedernes sociale ansvar i sukkerindustrien, en fælles erklæring om livslang læring i elsektoren og i jernbanesektoren en aftale om nogle aspekter af arbejdsvilkårene for mobile arbejdstagere, der udfører interoperable grænseoverskridende tjenester, samt en aftale om et europæisk certifikat for togførere, der udfører interoperable grænseoverskridende tjenester.

De vigtigste foranstaltninger:

- vedtagelse af Rådets afgørelse om et socialt trepartstopmøde om vækst og beskæftigelse⁴⁵
- den sociale dialog på tværfagligt niveau:
- afslutning af anden runde af høringen om foranstaltninger til forbedring af behandlingen af arbejdstageres personoplysninger og beskyttelse af privatlivets fred i ansættelsesforhold
- afslutning af anden runde af høringen af arbejdsmarkedsparterne om overførsel af erhvervstilknyttede pensionsrettigheder
- erklæring fra arbejdsmarkedsparterne om fremme af ligestilling og adgang til beskæftigelse for handicappede
- social dialog på sektorniveau:
- en adfærdskodeks for virksomheders sociale ansvar i sukkerindustrien
- fælles erklæring om livslang læring i elsektoren
- fælles erklæring om virksomheders sociale ansvar inden for handel
- fælles erklæring om telearbejde på lokalt plan
- aftaler i jernbanesektoren om arbejdsvilkår og et europæisk certifikat

Der vil blive lagt endnu større vægt på en korrekt gennemførelse og anvendelse af eksisterende lovgivning. Der lægges også stor vægt på overvågning af eksisterende lovgivning samt evalueringsrapporter herom.

De lovbestemmelser, som der blev offentliggjort særlige rapporter om i 2003, vedrører følgende spørgsmål: Rådets direktiv 96/34/EF om den rammeaftale vedrørende forældreorlov, der er indgået af UNICE, CEEP og EFS, revision af direktiv 96/71/EF om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser og revision af direktiv 93/104/EF om

⁴⁵ EUT L 70 af 14.3.2003, s. 31.

visse aspekter i forbindelse med tilrettelæggelse af arbejdstiden samt rapport om den praktiske gennemførelse af rammedirektiv 89/391/EØF og de fem første særdirektiver.

Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg fremlagde en sonderende udtalelse om europæiske samarbejdsudvalg for at undersøge, hvilke aspekter man eventuelt skulle revidere.

Med hensyn til nye udkast til lovgivning henstillede man på Det Europæiske Råds møde i Bruxelles i marts 2003, at man nåede til enighed inden december 2003 om arbejde formidlet af vikarbureauer. Det lykkedes imidlertid ikke at nå til politisk enighed i Rådet om et direktiv om vikaransatte i første halvdel af året, og der er ikke sket fremskridt siden da. Dette har modvirket forsøget på at få en bedre balance mellem fleksibilitet og sikkerhed, som både er tilpasset erhvervslivets og arbejdstagernes behov. Et direktiv om dette spørgsmål, som efterlyses af Europa-Parlamentet, kunne give minimumsbeskyttelse i EU for vikararbejdere og ville åbne denne sektor i de lande, der har restriktioner for anvendelse af vikararbejdere, hvilket hindrer jobskabelse og en udvidet fleksibilitet.

Med hensyn til opfølgningen af Kommissionens meddelelse om rammerne for fremme af lønmodtagernes andel i kapitalen, vedtog Europa-Parlamentet en beslutning i juni⁴⁶.

De vigtigste foranstaltninger:

- Kommissionens meddelelse om revision af direktiv 96/71/EF om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser⁴⁷
- Kommissionens meddelelse om fornyet behandling af direktiv 93/104/EF om tilrettelæggelse af arbejdstiden⁴⁸
- Kommissionens rapport om den praktiske gennemførelse af rammedirektiv 89/391/EØF om iværksættelse af foranstaltninger til forbedring af arbejdstagernes sikkerhed og sundhed under arbejdet samt de fem første særdirektiver (89/654/EØF, 89/655/EØF, 89/656/EØF, 90/269/EØF og 90/270/EØF)
- sonderende udtalelse fra EØSU om den praktiske anvendelse af direktivet om europæiske samarbejdsudvalg (94/45/EF)⁴⁹

Virksomhedernes sociale ansvar

Som opfølgning af Kommissionens initiativ til fremme af virksomhedernes sociale ansvar, vedtog Rådet og Europa-Parlamentet en resolution henholdsvis en beslutning for at give udtryk for deres politiske støtte⁵⁰. Målet med virksomhedernes sociale ansvar er at anspore virksomhederne til frivilligt at integrere sociale og miljømæssige hensyn i deres forretningsaktiviteter for at bidrage til en bæredygtig udvikling.

Arbejdet i EU's interesseforum for virksomhedernes sociale ansvar blev videreført i 2003 og samlede europæiske repræsentative arbejdsgiverorganisationer, fagforeninger og civilsamfundet samt andre erhvervsorganisationer for at fremme åbenhed og konvergens med hensyn til praksis og instrumenter i forbindelse med virksomhedernes sociale ansvar. For at fremme virksomhedernes sociale ansvar ved at fremhæve eksempler på bedste praksis, er der blevet givet europæiske priser for de bedste resultater inden for områderne livslang læring, forskelligartethed og ligestilling. Samtidig med meddelelsen om vinderne af priserne fremlagdes en liste med de bedste 100 arbejdspladser i EU.

⁴⁶ A5/2003/150 af 5.6.2003.

⁴⁷ KOM(2003) 458 endelig af 25.7.2003.

⁴⁸ KOM(2003) 843 af 30.12.2003.

⁴⁹ EØSU/552/2003 of 24.9.2003.

⁵⁰ EUT C 39 af 18.2.2003, s. 3, og Europa-Parlamentets beslutning A5/2003/133 af 13.5.2003.

Endvidere afsluttedes et projekt om ansvarlig iværksætterkultur i små og mellemstore virksomheder i midten af 2003 og som opfølgning blev en brochure med eksempler på bedste praksis i forbindelse med virksomhedernes sociale ansvar offentliggjort ved udgangen af samme år.

3.3. Fremme af social integration og bekæmpelse af forskelsbehandling

Strategi vedrørende social integration - den åbne koordinationsmetode

Nu da den åbne koordinationsmetode har været i brug siden Det Europæiske Råds møde i Nice, er tiden kommet til en konsolidering af metoden, så der kan sættes yderligere kræfter ind på at få udryddet fattigdommen senest i 2010. Hen imod udgangen af 2002 enedes Rådet om målsætninger og arbejdsmetoder for anden generation af de nationale handlingsplaner.

Disse planer blev indgivet i 2003, og Kommissionen fremlagde sin analyse i udkastet til den fælles rapport om social integration i december. Det fremgik af rapporten, at der var et presserende behov for at udrydde fattigdom og social udstødelse, ligesom den umiddelbare sammenhæng med den økonomiske udvikling blev betonet.

Den påpegede, at der var sket en positiv udvikling, med hensyn til hvordan medlemsstaterne griber spørgsmålet an. Overordnet set har såvel civilsamfundets aktører som arbejdsmarkedets parter i højere grad end tidligere været inddraget i udarbejdelsen af de nye nationale handlingsplaner⁵¹. Nu er det vigtigt, at disse grupper også inddrages i arbejdet med at gennemføre og føre tilsyn med planerne. Der tages bedre hensyn til fattigdommens mangesidede karakter i de nye handlingsplaner, men der kan stadig gøres meget mere, og især bør der lægges vægt på livslang uddannelse, boliger, informationsindsatsens muligheder og transport.

Der er også en tendens til, at medlemsstaterne opstiller kvantitative mål, og at der i større udstrækning tages hensyn til fattigdomsproblematikken ved tilrettelæggelsen af politikker på andre områder. Det er dog ikke alle medlemsstater, der har opstillet klare nationale mål. Der vil være behov for større præcision i de nationale foranstaltninger, hvilket bl.a. kan opnås ved at opstille flere kvantificerbare mål. Målene må nødvendigvis også understøttes af effektive reformer.

Det er vigtigt at koordinere politikkerne på det økonomiske, beskæftigelsesmæssige og sociale område bedre og især at sikre, at moderniseringen af økonomien kommer til at foregå side om side med strategierne til bekæmpelse af fattigdom og vice versa. Desuden bør målene for social integration indgå i overvejelserne i forbindelse med den overordnede udgiftsplanlægning.

I udkastet til den fælles rapport om social integration fremhævede Kommissionen følgende seks områder, hvor der bør gøres en særlig indsats for at:

- øge investeringerne i aktive arbejdsmarkedsforanstaltninger og tilpasse dem, så de opfylder behovene hos dem, der har vanskeligst ved at finde beskæftigelse
- sikre, at de sociale sikringsordninger er tilstrækkelige og åbne for dem, der ikke er i stand til at arbejde, samtidig med at tilskyndelsesforanstaltningerne rettet mod dem, som kan arbejde, er effektive

⁵¹ Desuden har Rådets vedtaget en resolution om social inddragelse gennem social dialog og partnerskab – EUT C 39 af 18.2.2003, s. 1.

- øge mulighederne for dem, der er mest sårbare og mest udsatte for social udstødelse, til at finde en bolig, bevare et godt helbred og deltage i livslang uddannelse
- forhindre, at de unge går for tidligt ud af skolen, og tilstræbe en gnidningsløs overgang fra skole til arbejde
- udvikle en strategi med henblik på at udrydde børnefattigdom
- nedbringe andelen af fattige og socialt udstødte blandt indvandrere og etniske mindretal.

Fra 2004 og fremover skal indsatsen til fremme af social integration afspejle, at der er kommet ti nye medlemsstater til. Endelig vil den åbne koordinationsmetode på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område blive strømlinet i 2006 på grundlag af den strategi for den fremtidige koordinering på EU-plan af politikker på socialsikringsområdet, der blev vedtaget i 2003.

De vigtigste foranstaltninger

- Forelæggelse af nye nationale handlingsplaner for social integration
- Udkast til rapport om social integration⁵²
- Strømlining af den åbne koordinationsmetode inden for social beskyttelse⁵³

It-kløften

For at undgå, at der opstår en it-kløft, investerer EU og medlemsstaterne især via struktur- og FoU-fonde store summer for at sikre, at alle får gavn af de nye muligheder, som de nye informations- og kommunikationsteknologier frembyder. Den endelige rapport om eEurope 2002 blev vedtaget⁵⁴.

Samme muligheder for statsborgere fra tredjelande

Forslaget om at udvide Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse af sociale sikringsordninger til også at omfatte statsborgere fra tredjelande blev vedtaget af Rådet i begyndelsen af 2003.

De vigtigste foranstaltninger

- Rådets vedtagelse af forslaget om at udvide forordning 1408/71 til at gælde tredjelandstatsborgere⁵⁵

Bekæmpelse af forskelsbehandling

De to EU-direktiver, der forbyder forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering blev vedtaget enstemmigt af medlemsstaterne i 2000 og skulle være gennemført i national ret i 2003⁵⁶.

⁵² KOM(2003) 773 endelig af 12.12.2003.

⁵³ KOM(2003) 261 af 27.5.2003 og godkendt af Rådet i oktober 2003.

⁵⁴ KOM(2003) 66 af 11.2.2003.

⁵⁵ EUT L 124 af 20.5.2003, s. 1.

⁵⁶ Raceligestillingsdirektivet 2000/43/EF - gennemførelsesfrist den 19. juli 2003 - om forbud mod forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse og direktivet om ligestilling på arbejdsmarkedet 2000/78/EF - gennemførelsesfrist den 2. december 2003 - om forbud mod forskelsbehandling for så vidt angår adgang til beskæftigelse og erhvervsuddannelse på grund af religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering.

Hidtil har resultaterne imidlertid været blandede, idet nogle af medlemsstaterne ikke har indarbejdet direktiverne i national ret. Af samme grund har Kommissionen indledt overtrædelsesprocedure mod de pågældende medlemsstater. For at gøre opmærksom på direktiverne og de rettigheder og forpligtelser, de indebærer, lancerede Kommissionen en EU-omspændende kampagne mod forskelsbehandling under sloganet ”Brug forskellene. Stop diskriminationen”. Denne oplysningskampagne blev finansieret under Fællesskabets handlingsprogram for bekæmpelse af forskelsbehandling (2001-2006).

Fordelene for erhvervslivet ved at have en mangfoldighedspolitik blev belyst i en rapport, som kombinerede en undersøgelse med casestudies og dybdeborende interviews med virksomheder⁵⁷.

Cirka 69 % af de adspurgte virksomheder oplyste, at mangfoldighedspolitikken havde givet dem et bedre image; 62 % svarede, at denne politik havde været en medvirkende årsag til, at de havde været i stand til at tiltrække og holde på højt kvalificerede medarbejdere; lige under 60 % sagde, at mangfoldigheden i praksis havde øget motivationen og effektiviteten, bidraget til flere nyskabelser, øget serviceniveauet og tilfredsheden blandt forbrugerne og medvirket til at afhjælpe mangelen på arbejdskraft.

I 2003 vedtog Kommissionen også forslag til omarbejdning af forordning (EF) nr. 1037 om oprettelse af et europæisk observatorium for racisme og fremmedhad med henblik på at sikre, at observatoriet kan fungere efter hensigten og skabe de ønskede resultater⁵⁸. Endvidere fremhævede Det Europæiske Råd i december 2003 vigtigheden af at indsamle og analysere data om menneskerettigheder med sigte på at fastlægge EU's politik på dette område, og opfordrede til, at udvide observatoriets mandat, så det kunne blive et egentligt menneskerettighedsagentur.

Integration af personer med handicap.

2003 var det europæiske handicapår. Kommissionen benyttede lejligheden og den øgede opmærksomhed til at forelægge en handlingsplan for lige muligheder for mennesker med handicap. Rådet vedtog desuden en resolution om fremme af beskæftigelse og social integration for mennesker med handicap.

De vigtigste foranstaltninger

– Den europæiske handlingsplan om lige muligheder for handicappede⁵⁹

Dialogen med civilsamfundet

I 2003 tog Kommissionen skridt til at finde en langsigtet og stabil løsning med henblik på at understøtte dialogen med civilsamfundet på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område og navnlig for at bidrage til finansieringen af de løbende omkostninger ved platformen for de europæiske ngo'er i social- og arbejdsmarkedssektoren (Den Sociale Platform). Den 27. maj 2003 vedtog Kommissionen et forslag⁶⁰ til en rådsafgørelse om et EF-handlingsprogram til

⁵⁷

http://europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/prog/studies_en.htm
http://europa.eu.int/comm/employment_social/fundamental_rights/prog/studies_en.htm

⁵⁸ KOM(2003) 483 af 5.8.2003.

⁵⁹ KOM(2003) 650 af 30.10.2003.

⁶⁰ KOM(2003) 276 af 27.5.2003.

fremme af et aktivt medborgerskab i Europa for 2004-2008, som bl.a. indeholder bestemmelser om finansieringen af Den Sociale Platform. Forslaget forventes vedtaget af Rådet i januar 2004.

3.4. Modernisering af den sociale beskyttelse

Der blev taget et afgørende skridt fremad i retning af at gøre koordineringen på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område lettere at håndtere. Kommissionen foreslog gradvist at strømline koordineringen for endelig at samle den under en hat inden udgangen af 2006. Fremgangsmåden fik opbakning af Rådet, så den strategiske betydning af koordineringen på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område vil med tiden blive styrket, idet social integration, pensioner, sundhedspleje og foranstaltninger, som skal gøre det økonomisk attraktivt at arbejde, samles under en åben koordinationsmetode. Dette burde føre til en forenkling af indberetningskravene, så der kan lægges større vægt på gennemførelsen af politikkerne som led i en ordning, hvor det interne samspil mellem de social- og arbejdsmarkedspolitiske spørgsmål og samspillet udadtil med koordineringen af de økonomiske og beskæftigelsespolitiske foranstaltninger vil blive enklere.

Tilstrækkelige og bæredygtige pensioner

For at løse det problem, som en aldrende befolkning udgør i forhold til pensionssystemerne, er der siden Det Europæiske Råd i Lissabon blevet taget skridt til gradvist at indføre en åben koordinationsmetode, som skal bidrage til at sikre tilstrækkelige og bæredygtige pensioner. På Det Europæiske Råds møde i Laeken blev der opstillet elleve fælles mål, som skulle forfølges med udgangspunkt i tre principper, som tilsiger, at man skal værne om systemernes evne til at opfylde deres sociale mål, opretholde deres økonomiske bæredygtighed og reagere på ændringer i samfundets behov.

Kommissionen og Rådet har vedtaget en fælles rapport om tilstrækkelige og bæredygtige pensioner. Heri evalueredes og fremhævedes de vigtigste punkter i de nationale rapporter, som blev indgivet i andet halvår 2002. Det fremgik af rapporten, at der stadig var vilje til at bevare et tilstrækkeligt pensionssystem, men det blev også understreget, at der var behov for en indsats for at sikre økonomisk bæredygtighed. Medlemsstaterne burde udnytte den begrænsede mulighed, de endnu har for at reagere, inden den demografiske udvikling i væsentlig grad forandrer befolkningens alderssammensætning.

Den fælles rapport blev modtaget med tilfredshed af Det Europæiske Råd, som opfordrede til yderligere reformer med særlig fokus på de ældres beskæftigelsessituation. Den åbne koordinationsmetode vil blive videreført og videreudviklet, hvorefter der i 2006 vil blive foretaget en undersøgelse af de opnåede resultater. Dette forudsætter, at de tiltrædende lande indgiver rapporter om deres nationale strategier, og at de nuværende EU-landes rapporter ajourføres inden midten af 2005. For at introducere de tiltrædende lande til den åbne koordinationsmetode blev der i løbet af 2003 holdt bilaterale seminarer.

De vigtigste foranstaltninger

- Vedtagelse af Kommissionens og Rådets fælles rapport om tilstrækkelige og bæredygtige pensioner⁶¹

Bæredygtig sundhedspleje af høj kvalitet

⁶¹ EUT C 260 af 29.10.2003, s. 3.

En fælles rapport fra Kommissionen og Rådet om understøttelse af nationale strategier vedrørende den fremtidige sundhedspleje og ældrepleje blev godkendt først på året 2003. Rapporten er baseret på resultaterne af en spørgeskemaundersøgelse på nationalt plan.

Det Europæiske Råd opfordrede i marts 2003 Kommissionen til at forelægge en ny meddelelse med flere forslag til intensivering af udvekslingsamarbejdet inden for sundheds- og ældrepleje.

Desuden indledte Kommissionen en møderække mellem medlemsstaternes sundhedsministre, en række aktører i sundhedssektoren, repræsentanter for de tiltrædende lande og Europa-Parlamentet for at gennemføre en debat på højt niveau om patienters mobilitet og udviklingen af sundhedsplejen i EU. Formålet var at etablere et uformelt forum, hvor man kunne begynde at udvikle fælles perspektiver for sundhedssystemerne i EU, samtidig med at medlemsstaternes ansvar på dette område respekteres. På det afsluttende møde den 8. december 2003 mundede drøftelserne ud i en rapport med 19 anbefalinger til den fremtidige indsats.

De vigtigste foranstaltninger

- Vedtagelse af en fælles beretning fra Kommissionen og Rådet om sundhedspleje og ældrepleje⁶²

Foranstaltninger, som skal gøre det økonomisk attraktivt at arbejde

Endelig forelagde Kommissionen også en meddelelse om det fjerde element i den socialbeskyttelsespolitik, som den lancerede i 1999. Meddelelsen, som drejede sig om at gøre det økonomisk attraktivt at arbejde, skulle bane vejen for yderligere arbejde på dette område, hvor også områderne social integration, social beskyttelse og beskæftigelse skal integreres. Meddelelsen er samtidig Kommissionens svar på ønsket fra Det Europæiske Råd, som på forårstopmødet i 2003 specifikt havde anmodet om at få forelagt en rapport om, hvordan man ved at lægge større vægt på arbejdsincitamenten kunne forbedre de sociale beskyttelsespolitikker.

De vigtigste foranstaltninger

- Meddelelse om modernisering af den sociale beskyttelse med henblik på flere og bedre job for ved hjælp af en helhedsstrategi at sikre, at det kan betale sig at arbejde⁶³

Modernisering af koordinationen af de sociale sikringsordninger

Det Europæiske Råd i Nice tilskyndede til, at reglerne vedrørende socialsikringsrettigheder hen over grænserne blev tilpasset og udvidet. Forordning (EØF) nr. 1408/71 er blevet gradvist ændret i løbet af de foregående år.

I 2003 vedtog Rådet formelt forslaget om at udvide denne forordning til også at omfatte statsborgere fra tredjelande, som udelukkende på grund af deres nationalitet ikke allerede er dækket af bestemmelserne.

⁶² KOM(2002) 774 endelig af 3.1.2003.

⁶³ KOM(2003) 842 endelig af 30.12.2003.

Med hensyn til koordineringen af sociale sikringsordninger nåede Rådet i juni til enighed om forenkling på tre specifikke områder: invaliditetsydelse, alders- og efterlevendepensioner samt særlige ikke-bidragspligtige kontantydelse. I oktober nåede Rådet desuden til enighed om de tre sidste tunge kapitler, nemlig førtidspensionering, familieydelse og arbejdsløshed. Dermed var vejen banet for, at Rådet i december kunne nå til politisk enighed⁶⁴ om den overordnede tekst i forslaget med undtagelse af bilagene. Efter at Parlamentet den 3. september havde vedtaget sin betænkning vedtog Kommissionen et ændret forslag⁶⁵ den 9. oktober. Den nye forordning forventes endeligt vedtaget i løbet af foråret 2004. På trods af kravet om enstemmighed i Rådet er moderniseringen af forordning (EØF) nr. 1408/71 et glimrende eksempel på forenkling og bedre lovgivning.

På grundlag af et forslag fra Kommissionen blev desuden aftalen mellem EU og Schweiz om fri bevægelighed for personer ajourført, for så vidt angår bestemmelserne om koordinering af den sociale sikring⁶⁶. Kommissionen fremsatte endvidere et forslag om at ajourføre forordning (EØF) nr. 1408/71 og (EØF) nr. 574/72 for at tage hensyn til ændringer, der er gennemført i de nationale lovgivninger og afklare den retlige situation, for så vidt angår visse artikler i nævnte forordninger. Desuden skal ajourføringen tage hensyn til EF-Domstolens seneste retspraksis⁶⁷.

Kommissionen fremlagde også en meddelelse om indførelse af et europæisk sygesikringskort ledsaget af en plan for gradvis indførelse af kortet til erstatning for de blanketter, der for øjeblikket kræves i forbindelse med lægelig behandling under midlertidige ophold i en anden medlemsstat. På grundlag af det mandat, som blev givet på Det Europæiske Råds forårsmøde i 2003, blev de relevante afgørelser vedtaget den 18. juni 2003⁶⁸. Samtidig fremsatte Kommissionen et forslag til ændring af forordning (EØF) nr. 1408/71, hvorefter alle kategorier af forsikrede personer ville få samme ret til ”behandling, der er nødvendig af medicinske årsager”. Rådet nåede hurtigt til enighed om dette spørgsmål den 20. oktober. Europa-Parlamentet vedtog en betænkning den 4. december 2003. En formel vedtagelse forventes i løbet af foråret 2004.

De vigtigste foranstaltninger

- Rådets vedtagelse af forslaget om at udvide forordning (EØF) nr. 1408/71 til også at omfatte statsborgere fra tredjelande, som udelukkende på grund af deres nationalitet ikke allerede er dækket af bestemmelserne⁶⁹
- Enighed i Rådet om at modernisere og forenkle forordning (EØF) nr. 1408/71
- Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, og om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71⁷⁰

⁶⁴ De tre bilag vil blive færdigbehandlet, inden forordningen træder i kraft.

⁶⁵ KOM(2003) 596 af 9.10.2003.

⁶⁶ EUT L 187 af 26.7.2003, s. 55 - Afgørelse truffet af Det Blandede Udvalg EU-Schweiz den 15.7.2003.

⁶⁷ KOM(2003) 468 af 31.7.2003.

⁶⁸ EUT L 276 af 27.10.2003, s. 1, 4 og 19.

⁶⁹ EUT L 124 af 20.5.2003, s. 1 - Rådets forordning (EF) nr. 859/2003 af 14. maj 2003 om udvidelse af bestemmelserne i forordning (EØF) nr. 1408/71 og forordning (EØF) nr. 574/72 til at omfatte tredjelandsstatsborgere, der ikke allerede er dækket af disse bestemmelser udelukkende på grund af deres nationalitet.

⁷⁰ KOM(2003) 468 af 31.7.2003.

- Meddelelse fra Kommissionen om indførelse af det europæiske sygesikringskort⁷¹ og vedtagelse af de relevante afgørelser⁷²
- Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 og af Rådets forordning (EØF) nr. 574/72, for så vidt angår harmonisering af rettigheder og forenkling af procedurer⁷³

3.5. Fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder

Den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden fastlægger to overordnede strategier til fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder, nemlig specifikke foranstaltninger og mainstreaming (inddragelse af ligestillingsaspektet i andre politikker og programmer). Det Europæiske Råd opfordrede på sit forårsmøde i 2003 Kommissionen til i samarbejde med medlemsstaterne at udarbejde en årsrapport om resultaterne på ligestillingsområdet og retningslinjer for mainstreaming af ligestillingsaspektet. Den første årsrapport vil blive forelagt på Det Europæiske Råds forårsmøde i 2004.

Mainstreaming af ligestillingsaspektet

Inddragelse af ligestillingsaspektet i alle relevante politikområder kaldes mainstreaming. Dette fremgår af EF-rammestrategien for ligestilling mellem mænd og kvinder. Hvert år udarbejder Kommissionen en rapport om de fremskridt, der kan konstateres i EF's politikker og praksis, og forelægger et arbejdsprogram med initiativer for det følgende år.

På områderne beskæftigelse og social- og arbejdsmarkedspolitik lader man fortsat ligestillingsaspektet indgå i den europæiske beskæftigelsesstrategi, og det er blevet styrket i anden runde af de nationale handlingsplaner om social integration. Man begynder også at tage hensyn til ligestillingsaspektet på det bredere område social beskyttelse, f.eks. i forbindelse med pensioner og foranstaltninger, der skal sikre, at det kan betale sig at arbejde.

Specifikke foranstaltninger

På lovgivningsområdet forelagde Kommissionen et forslag til direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af mænd og kvinder i forbindelse med adgang til og levering af varer og tjenesteydelser. Direktivforslaget, som er baseret på EF-traktatens artikel 13, forbyder forskelsbehandling på grund af køn uden for arbejdsmarkedet. For at sikre, at lovgivningen har den ønskede virkning for borgerne, indeholder direktivforslaget desuden krav om klageadgang for personer, der mener sig krænkede. Direktivforslaget behandler specifikt spørgsmålet om præmier og ydelser i forsikringssektoren.

Som led i indsatsen for bedre lovgivning er man også gået i gang med at omarbejde ligestillingsdirektiver i den hensigt at forenkle den eksisterende lovgivning. I en første fase gennemførte Kommissionen en offentlig høring om de forskellige muligheder for omarbejdelse af ligestillingsdirektiver.

Kommissionen foreslog også et nyt handlingsprogram for at kunne videreføre den økonomiske støtte til organisationer, der arbejder for ligestilling.

De vigtigste foranstaltninger

⁷¹ KOM(2003) 73 endelig af 17.2.2003.

⁷² EUT L 276 af 27.10.2003, s. 1, 4 og 19.

⁷³ KOM(2003) 378 af 27.6.2003.

- Årsberetning om lige muligheder for kvinder og mænd (2002)⁷⁴
- EF-rammestrategien for ligestilling mellem mænd og kvinder - arbejdsprogram for 2003⁷⁵
- Forslag til Rådets Direktiv om gennemførelse af princippet om ligebehandling af kvinder og mænd i forbindelse med adgang til og levering af varer og tjenesteydelser⁷⁶
- Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse om fastlæggelse af et fællesskabsprogram med henblik på at fremme organisationer, der er aktive på europæisk plan, hvad angår ligestilling mellem mænd og kvinder⁷⁷

3.6. Styrkelse af det sociale aspekt af udvidelsen og EU's forbindelser udadtil

Udvidelsen

Førsteprioritet i forbindelse med udvidelsen har overholdelse af den eksisterende fællesskabsret. For at gøre det lettere for tiltrædelseslandene at deltage i alle politikområder allerede fra udvidelsesdagen lægges der imidlertid særlig vægt på at forberede tiltrædelseslandenes deltagelse i den åbne koordinationsmetode på områderne beskæftigelse og social integration. Udvidelsen kræver investeringer i kapacitetsopbygning, især hvad arbejdsmarkedets parter angår, og forberedelse af de kommende interventioner fra Den Europæiske Socialfond.

For at fremme udveksling af informationer og netværkssamarbejde, for såvel offentlige som private aktører på både lokalt og regionalt plan⁷⁸, har tiltrædelseslandene deltaget i handlingsprogrammerne om lige muligheder for mænd og kvinder og til bekæmpelse af forskelsbehandling og social udstødelse samt de beskæftigelsesfremmende foranstaltninger.

De vigtigste foranstaltninger

- Fremme og overvågning af gennemførelsen af den eksisterende fællesskabsret
- Tiltrædelseslandenes deltagelse i fire handlingsprogrammer på områderne beskæftigelse og social integration⁷⁹
- Fælles evalueringsrapporter om kandidatlandenes beskæftigelsespolitikker⁸⁰
- Rapport om situationen vedrørende gennemførelsen af de fælles evalueringsrapporter om kandidatlandenes beskæftigelsespolitikker⁸¹
- Rapport om fremskridtene i gennemførelsen af de fælles evalueringsrapporter om tiltrædelseslandenes beskæftigelsespolitikker⁸²
- Fælles memoranda om social integration⁸³
- Indledning af samarbejdet om pensionsreformer
- Forberedelse af tiltrædelseslandenes deltagelse i Den Europæiske Socialfond.

⁷⁴ KOM(2003) 98 af 5.3.2003.

⁷⁵ KOM(2003) 47 af 3.2.2003.

⁷⁶ KOM(2003) 657 af 5.11.2003.

⁷⁷ KOM(2003) 279 af 27.5.2003.

⁷⁸ Herunder arbejdsmarkedsparter og ngo'er.

⁷⁹ K/2002/2035 vedtaget af Kommissionen den 6.6.2002 (bekæmpelse af social udstødelse); K/2002/2036 vedtaget af Kommissionen den 6.6.2002 (lige muligheder); K/2002/2037 vedtaget af Kommissionen den 6.6.2002 (bekæmpelse af forskelsbehandling); K/2002/3964-1 og K/2002/3964-2 vedtaget af Kommissionen den 23.10.2002 (tilskyndelsesforanstaltninger på beskæftigelsesområdet).

⁸⁰ I 2003; der blev underskrevet en fælles evalueringsrapport med Letland den 6.2.2003.

⁸¹ KOM(2003) 37 af 30.1.2003 og støttedokument SEK(2003) 200 af 18.2.2003; Europa-Parlamentets beslutning A5/2003/282 af 23.9.2003.

⁸² KOM(2003) 663 af 6.11.2003 og støttedokument SEK(2003) 1361 af 24.11.2003.

⁸³ Der blev underskrevet fælles memoranda om social integration med de ti tiltrædelseslande den 18.12.2003.

Internationalt samarbejde og forbindelser med tredjelande

Kommissionen fortsatte samarbejdet med internationale organisationer som OECD og ILO i beskæftigelsesmæssige og sociale anliggender. Opmærksomheden bør særlig henledes på Europa-Kommissionens bidrag til arbejdet i Verdenskommissionen for globaliseringens sociale dimension, som blev oprettet af ILO, især tilrettelæggelsen af et seminar på højt niveau i begyndelsen af 2003. Kommissionen har desuden, som det fremgår af brevvekslingen af 14. maj 2001 mellem Europa-Kommissionen og ILO, styrket samarbejdet med ILO i forbindelse med den verdensomspændende indsats for at fremme grundlæggende arbejdstagerrettigheder, dialog med arbejdsmarkedets parter, fattigdomsudryddelse og dagsordenen om passende arbejde. I denne sammenhæng har Kommissionen desuden indledt forberedelserne til et strategisk partnerskab med ILO inden for udviklingssamarbejde. Partnerskabet indgår i opfølgningen til meddelelsen om opbygning af et effektivt partnerskab med FN inden for udvikling og humanitære anliggender⁸⁴.

Med hensyn til fremme af grundlæggende arbejdstagerrettigheder vedtog Rådet (almindelige anliggender) i juli 2003 konklusioner på grundlag af Kommissionens meddelelse om dette emne fra 2001⁸⁵.

Som led i G8 mødtes beskæftigelsesministrene i december i Stuttgart for at drøfte strukturelle ændringer i kraft af globaliseringen; de understregede behovet for at investere i menneskelig kapital og øge beskæftigelsesegnetheden.

Endvidere forelagde Kommissionen en meddelelse om FN's menneskerettighedskonvention for handicappede.

Kommissionen fortsatte det bilaterale samarbejde om beskæftigelse med Japan og USA.

Som led i indsatsen på ligestillingsområdet forelagde Kommissionen et forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning til fremme af ligestilling mellem kønnene i udviklingssamarbejdet. Forslaget til forordning omfatter finansiel EU-støtte og ekspertbistand med henblik på at fremme ligestillingsaspektet i alle politikker på udviklingssamarbejdsområdet og i alle interventioner i udviklingslandene.

De vigtigste foranstaltninger

- Meddelelse om FN's menneskerettighedskonvention for handicappede⁸⁶
- Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning til fremme af ligestilling mellem kønnene i udviklingssamarbejdet⁸⁷

4. VIGTIGSTE INITIATIVER FOR 2004

Ved midtvejsevalueringen af den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden blev planlægningen af den politiske indsats for årene 2004 og 2005 revideret på grundlag af evalueringen af de første års gennemførelse af den social- og arbejdsmarkedspolitiske

⁸⁴ KOM (2001) 231.

⁸⁵ KOM(2001) 416 af 18.7.2001.

”Fremme af grundlæggende arbejdstagerrettigheder og forbedring af de sociale styringssystemer i en globaliseret økonomi”.

⁸⁶ KOM(2003) 16 af 24.1.2003.

⁸⁷ KOM(2003) 465 af 30.7.2003.

dagsorden og evalueringen af de største forestående udfordringer. De grundlæggende principper for den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden blev desuden videreudviklet. Med udgangspunkt i den antagelse, at social- og arbejdsmarkedspolitik er en produktiv faktor, og at kvalitetsfremme er en drivkraft, som bidrager til at skabe en velfungerende økonomi, flere og bedre job og større social samhørighed, er Kommissionen nu gået et skridt videre med denne tese og har iværksat en undersøgelse af omkostningerne ved ikke at have en social- og arbejdsmarkedspolitik; til dette formål har Kommissionen inkorporeret tesen som et integrerende del af indsatsen for bedre lovgivning og de dertil knyttede konsekvensanalyser.

Grundlæggende afdækkede midtvejsrevisionen to hovedopgaver:

- Konsolidering af sociale og arbejdsmarkedspolitiske standarder over hele EU, hvilket skal ske ved at sikre en korrekt gennemførelse og anvendelse af fællesskabsretten: Fællesskabsretten tilvejebringer et ensartet grundlag for virksomhederne, virker befordrende på det indre markeds funktion og ser på arbejdstagernes sociale behov i et økonomisk integreret Europa. Kommissionen vil give overholdelse af fællesskabsrettens bestemmelser på det social- og arbejdsmarkedspolitiske område og kontrollen med deres gennemførelse førsteprioritet. En effektiv kontrol med gennemførelsen af fællesskabslovgivningen vil kræve et tæt samarbejde mellem Kommissionen og medlemsstaterne.
- Gennemførelse af den dagsorden, der blev vedtaget på topmødet i Lissabon, og den social- og arbejdsmarkedspolitiske dagsorden, der blev godkendt af Det Europæiske Råd i Nice med henblik på at foretage de nødvendige reformer og tilpasninger.

I 2004 vil Kommissionen sætte følgende initiativer i værk.⁸⁸

→ Om **beskæftigelse**:

- Udkast til fælles rapport om beskæftigelsen 2004/2005
- Retningslinjer for beskæftigelsen
- Anbefalinger vedrørende beskæftigelsen
- Forslag til forordning om Den Europæiske Socialfond for den kommende programmeringsperiode
- Overførsel af erhvervstilknyttede pensioner – opfølgning af anden fase af høringen af arbejdsmarkedets parter
- Meddelelse om gennemførelsen af aktionsplanen vedrørende kvalifikationer og mobilitet
- Meddelelse om strategien for forlængelse af den effektive erhvervsaktive alder
- Integrering af beskæftigelsesaspektet i andre EU-politikker
- Eures' aktivitetsrapport 2002-2003
- Foreløbig rapport om resultaterne af programmet for tilskyndelsesforanstaltninger på beskæftigelsesområdet

→ Om **ændringer** og arbejdsmiljø

- Anden fase af høringen af arbejdsmarkedets parter om omstruktureringer af virksomheder

⁸⁸ Se også Kommissionen lovgivnings- og arbejdsprogram for 2004, KOM(2003) 645 endelig af 29.10.2003, hvori beskæftigelses- og socialpolitikken forelægges som led i Kommissionens strategiske prioriteringer.

- Revision af direktiv 94/45/EF om indførelse af europæiske samarbejdsudvalg eller en procedure i fællesskabsvirksomheder og fællesskabskoncerner med henblik på at informere og høre arbejdstagerne – første fase af høringen af arbejdsmarkedets parter
- Opfølgning af Kommissionens meddelelse om arbejdstid
- Udvidelse af anvendelsesområdet for direktivet om kræftfremkaldende stoffer – høring af arbejdsmarkedets parter
- Psykosociale risici forbundet med mobning og vold på arbejdspladsen – høring af arbejdsmarkedets parter
- Stress og dens virkning på sundheden og sikkerheden på arbejdspladsen – opfølgning af første fase af høringen af arbejdsmarkedets parter
- Meddelelse om den europæiske sociale dialogs gennemsigthed og virkning i et udvidet EU
- Første rapport om evaluering af gennemførelsen af EU's strategi om virksomhedernes sociale ansvar
- Rapport om den praktiske gennemførelse af direktiv 91/383/EØF om supplerende foranstaltninger til forbedring af sikkerheden og sundheden på arbejdsstedet for arbejdstagere, der har et tidsbegrænset ansættelsesforhold eller et vikariansættelsesforhold
- Rapport om Kommissionens resultater på det sociale og miljømæssige område
- Forebyggelse af muskel- og knoglelidelser på arbejdspladsen
- Retningslinjer for gennemførelsen af direktiv 1998/24 om kemiske agenser
- Om fremme af **social integration og bekæmpelse af forskelsbehandling**
- Meddelelse om social integration i tiltrædelseslandene – en sammenfattende rapport på grundlag af det fælles memorandum om social integration 2003
- Høring om mindsteløn og andre foranstaltninger til fremme af integrationen af personer, der er udelukket fra arbejdsmarkedet
- Fremtidig strategi for bekæmpelse af forskelsbehandling (grøn bog)
- Rapport om evalueringen af det europæiske handicapår
- Om **social beskyttelse**
- Meddelelse om udvidet samarbejde om sundheds- og ældrepleje
- Forslag til forordning om gennemførelsen af bestemmelserne i den forenklede forordning om koordinering af socialsikringsordninger
- Kommissionens forordning om ændring af bilagene til forordning (EØF) nr. 574/72 (om regler til gennemførelse af forordning (EØF) nr. 1408/71)
- Forordning om ajourføring af forordning (EØF) nr. 1408/71
- Om **lige muligheder**
- Meddelelse om ligestilling mellem kønnene – beretning til Det Europæiske Råds forårsmøde
- Omarbejdning af ligestillingsdirektiverne
- Foreløbig rapport om programmet for ligestilling mellem kønnene
- Det årlige arbejdsprogram for ligestilling mellem kønnene 2004
- Om **udvidelsen og forbindelserne med tredjelande**
- Meddelelse om den sociale dimension af globaliseringen og af EU's internationale relationer
- Forslag til Rådets beslutning om gennemførelse af socialsikringsbestemmelserne i associeringsaftalerne med tredjelande